

REGISTERBLAD

Område av riksintresse för naturvård i Kalmar län.

Områdesnamn: Unnestad och Gillsby mosse

Områdesnummer: NRO08123

Namn: Markus Forslund (1998-10-30), uppdaterat (2003-06-26)

Kommun: Borgholms kommun

Kartblad: 05 SV

Area: 245 ha, varav 245 ha land och 0 ha vatten

Naturgeografisk region: Region 14 b Ölands skogrika områden

Kust/havsregion: IV Egentliga Östersjön

Regionindelning för sjöar och vattendrag: Avrinningsområde 119 (Öland)

Agrara kulturlandskapsregioner: Öland och sydöstsmåländska slättbygden

Landskapsformer: Slätt med relativ höjd under 20m

Riksvärde

Naturbetesmark	Flora	
Våtmarkskomplex	Topogent kärr	Fauna

Värdeomdöme: Representativa och välbevarade naturbetesmarker med stora arealer öppna och buskrik utmark. Växtsamhällena är artrika med ett flertal hävdgynnade arter. Gillsby mosse är

representativ för Ölands våtmarker med flera av de vanligaste vegetationstyperna välutbildade. Kärret har höga ornitologiska värden och tillhör Ölands mest värdefulla våtmarker..

- Huvudkriterier:**
- A -- Område med framstående exempel på landskapstyper eller naturtyper eller kombination av naturtyper, som särskilt väl visar landskapets utveckling samt processer och naturlig utveckling i olika ekologiska system såväl på land som i vatten.
  - B -- Väsentligen opåverkat naturområde
  - C -- Område med sällsynta naturtyper, hotade eller sårbara biotoper och arter
  - D -- Område med mycket rik flora/fauna

Förutsättningar för bevarande: Fortsatt jordbruk med åkerbruk, naturvårdsinriktad betesdrift och skötsel av landskapselement. Restaurering av igenvuxna ängar och naturbetesmarker. Områdets värden kan påverkas negativt av: Minskad eller upphörd jordbruks-/betesdrift skogsplantering på jordbruksmark, energiskogsodling, spridning av gifter eller gödselmedel, bebyggelse, nydikningar, täkt, luftledningar, vägdragningar. Bevarande av våtmarkernas värde kräver att områdets hydrologi skyddas mot dränering, vattenreglering, dämning, torvtäkt. Avverkning av sumpskogar bör ej utföras.

Säkerställande: Gillsby mosse är föreslaget som särskilt bevarandoområde i Natura 2000 enligt habitatdirektivet (SE0330198). Området omfattas delvis av landskapsbildsskydd.

Områdets huvuddrag: I norra delen ligger Bärsmossen. Här är agen helt dominerande. Myren är mycket artfattig, vilket kan förklaras av att den har ett mäktigare torvlager, som är en halv meter tjockare än i övriga kärr. Ängshöken har här en av sina säkra förekomster på Öland.

Norra mossen, även kallad Gillsby mosse, har en annorlunda karaktär. Den är en mosaik av olika våtmarkstyper. Mer än halva arealen består av tuvor med bunkestarr. Inslag finns av bladvass, fackelblomster, strandlysing och frossört. Mindre bestånd av ag finns även i dessa delar och agruggarna har ofta ett markant inslag av kärrspira. Större delen av Norra mossen står under vatten vinter och vår. Dessa delar har ett glest fältskikt på kalkgyttja eller bleke. De djupaste områdena är artfattiga med kransalger och gräsnete som vanligaste växter. På grundare ställen kommer flocksvalling, ryltåg, ärtstarr och smalfräken in. Enstaka tuvor av bunkestarr och ag växer även här. Centralt i mossen ligger några fastmarksholmar med kantzoner av kalkfuktäng. De är artrika och välbetade. Här finner man bland annat älvväxing, flugblomster, tätört, vildlin och honungsblomster. Vaxnycklar har här sin nordligaste förekomst på ön. Små bestånd av plattsäv finns här och var.

Norra mossen är känd för sitt fågelliv. Ibland ses svarttärnan som här länge haft en av sina få säkra förekomster på Öland. Flera arter av vadare häckar också här. Trana och brun kärrhök är andra häckfåglar.

Gillsby mossar omges i väster och öster av alvarmark. Kalkstenen är från underordovicium, Holenkalksten. Huvuddelen är glest enbuskbevuxna, medan träd nästan saknas helt. Markerna består främst av gräsrika, torrmarker och alvarmarker med inslag av örtrikare, torr och frisk gräsmark. Inslaget av hävdgynnade växter är stort. Till de vanligaste hör brudbröd, solvända, fältsippa och axveronika.

Vissa delar av betesmarkerna har ett tätare buskskikt med en. Här börjar en del ask, björk och tall vandra in. Örtrika, torra och friska gräsmarker dominerar i dessa igenväxande delar. Jordtistel och krissla är två vanliga hävdgynnade växter i den buskrika betesmarken.

Anmärkning: Ingår i länsstyrelsens program för bevarande av natur- och kulturmiljövärden i odlingslandskapet (85-63, 64) och i nationell bevarandeplan för odlingslandskapet (85-61).

Gillsby mosse ingår i Myrskyddsplan för Sverige och våtmarksinventeringen (VMI-ID 05H3C06).
Ingår även i ängs- och hagmarksinventeringen (klass 1) och naturvårdsplanen för Öland (N-95).

Referenser:

- Forslund, M. (red). 2001. *Natur och kultur på Öland*. Länsstyrelsen i Kalmar län. Kalmar
- Hylander, K. 1994. *Våtmarksinventering av Öland 1993*. Länsstyrelsen i Kalmar län informerar, 1994:3.
- Ljungström, L. m fl. 1995. *Odlingslandskapet i Kalmar län. Bevarandeprogram, Borgholms kommun*. Länsstyrelsen i Kalmar län informerar. Meddelande 1995:25.
- Länsstyrelsen i Kalmar län. 1990. *Inventering av ängs- och hagmarker, Borgholms kommun*. Länsstyrelsen i Kalmar län informerar, 1991:3.
- Naturvårdsverket. 1997. *Sveriges finaste odlingslandskap. Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet. Etapp 1. Rapport 4815*.
- Naturvårdsverket. 1994. *Myrskyddsplan för Sverige*.